

ใบแจ้งข่าว

ประเทศไทย: ให้ความสำคัญกับร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม ในการประชุมสภาครั้งใหม่

การประชุมรัฐสภาสมัยสามัญครั้งใหม่จะมีขึ้นในวันที่ 1 พฤศจิกายนนี้

(กรุงเทพฯ 1 พฤศจิกายน 2565) สภาผู้แทนราษฎรไทยควรให้ความสำคัญเห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือที่มักเรียกกันว่า ร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม ในระหว่างการเปิดประชุมรัฐสภาสมัยสามัญที่จะถึงนี้ พอร์ตดีฟายไรต์กล่าวในวันนี้ รัฐสภาจะเปิดประชุมสมัยสามัญครั้งที่สองในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 โดยคาดว่าจะมีการบรรจุร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียมเข้าสู่วาระการประชุม เพื่อการพิจารณาเห็นชอบโดยสภาผู้แทนราษฎรไทย

“รัฐสภาต้องใช้โอกาสนี้เพื่อทำให้กฎหมายสมรสเท่าเทียมเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย” มุกดาภายิ่งยืนทรนอดร เจ้าหน้าทีสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย พอร์ตดีฟายไรต์กล่าว “สมาชิกรัฐสภาต้องให้ความสำคัญต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม และยุติการเลือกปฏิบัติอย่างยาวนานต่อคู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศ”

เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565 สภาผู้แทนราษฎรไทย ลงมติรับ ร่างพระราชบัญญัติสืบฉบับ เพื่อขยายสิทธิการสมรสให้กับคู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียมสองฉบับ และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ซึ่งร่างพระราชบัญญัติเหล่านี้แตกต่างกันในแง่สิทธิเพื่อคุ้มครองคู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศ

โดยร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียมผ่านการพิจารณาในวาระแรกด้วยเสียงรับรอง 210 ต่อ 180 ในวันที่ 15 มิถุนายน 2565 ส่วนร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตผ่านการรับรองด้วยเสียง 222 ต่อ 167 ในวันเดียวกัน จากนั้นสภาผู้แทนราษฎรได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ นับแต่เดือนกรกฎาคม 2565 ร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้ผ่านการแก้ไขแยกจากกันโดยคณะอนุกรรมการ และพร้อมให้มีการเสนอเพื่อพิจารณาในรายมาตรา และการออกเสียงรับรองโดยสภาผู้แทนราษฎร

ร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม เสนอให้แก้ไขแก้ไขมาตรา 1448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ “กฎหมายว่าด้วยการสมรส” โดยให้ใช้คำว่า “คู่สมรส” แทนคำว่า “สามี” และ “ภรรยา” ในประมวลกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติยังเสนอให้ใช้คำว่า “บุคคล” แทนคำว่า “ชาย” และ “หญิง” การแก้ไขเช่นนี้จะทำให้บุคคลสองคนสามารถจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์หรืออัตลักษณ์ทางเพศอย่างไร ส่งผลให้คู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศได้รับสิทธิในการสมรส สวัสดิการ การรับบุตรบุญธรรม การให้ความยินยอมต่อการรักษา การจัดการทรัพย์สินร่วมกัน การรับมรดก การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของการลดภาษีและบำนาญของคู่สมรส

ในทางตรงกันข้าม ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตอนุญาตเฉพาะคู่ชีวิตเพศเดียวกันจดทะเบียนตามกฎหมาย ในฐานะเป็น “คู่ชีวิต” และให้สิทธิประโยชน์ที่จำกัดมากกว่ากับคู่ชีวิตเพศเดียวกันในแง่ของสิทธิในการรับบุตรบุญธรรม การให้ความยินยอมต่อการรักษา การจัดการทรัพย์สินร่วมกัน และการรับมรดก ต่างจากร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม ร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิตไม่คุ้มครองสิทธิของคู่สมรสที่มีความหลากหลายทางเพศ อย่างเท่าเทียมกับคู่สมรสต่างเพศ โดยเฉพาะในแง่การเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของการลดภาษีและบำนาญของคู่สมรส

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐสภาต้องให้ความสำคัญเห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองและสามก่อนจะเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา ซึ่งจะมีการออกเสียงเห็นชอบ ตามมาตรา 136 แห่งรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา “ต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอนั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน” โดยคาดว่าจะการประชุมสมัยสามัญครั้งนี้จะยุติลงในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566

ในวันที่ 6 กันยายน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เผยแพร่ แถลงการณ์ เรียกร้องให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม ในวาระสองและสามเพื่อ “ยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คัดค้านการตีความตีความตีความของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และขจัดการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศในประเทศไทย”

ใบแจ้งข่าว

แถลงการณ์ดังกล่าวยังเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเนื้อหาของกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยที่มีต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และหลักการออกยาการ์ตา ซึ่งเป็นมาตรฐานกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลบังคับใช้และเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ

ข้อ 23 ของ ICCPR ให้การคุ้มครองสิทธิในการมีครอบครัวและการสมรส โดยกำหนดว่า “สิทธิในการสมรสและมีครอบครัวของชายและหญิงในวัยที่อาจสมรสได้ ย่อมได้รับการรับรอง” ในฐานะรัฐภาคีของกติกา ICCPR ประเทศไทยต้อง “ดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อประกันความเท่าเทียมด้านสิทธิและความรับผิดชอบของคู่สมรสในการสมรส ระหว่างการสมรส และการหย่าร้าง” ข้อ 26 ของ ICCPR ยังประกันการคุ้มครองที่เท่าเทียมต่อกฎหมายโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใด ๆ หลักการไม่เลือกปฏิบัติยังถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่มีผลบังคับใช้ต่อทุกรัฐ ในทำนองเดียวกัน มาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ห้ามการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ

“ความเข้มแข็งเด็ดขาดของสมาชิกรัฐสภาไทย จะเป็นสัญญาณที่ชัดเจนว่า ประเทศนี้มีความพร้อมที่จะให้สิทธิที่เท่าเทียมอย่างสมบูรณ์กับคู่สมรสผู้มีความหลากหลายทางเพศหรือไม่ หรือจะยังคงปฏิบัติต่อพวกเขาเหมือนเป็นพลเมืองชั้นสองต่อไป” มุกดาภา ยังยืนกรานกล่าวว่า “ร่างพระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียมเป็นร่างกฎหมายที่เสนอฉบับเดียวที่จะประกันสิทธิขั้นพื้นฐานว่าด้วยการสมรสให้แก่บุคคลทุกคนในประเทศไทย และควรได้รับความเห็นชอบอย่างเร่งด่วน”

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ:

มุกดาภา ยังยืนกราน, เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชนประจำประเทศไทย, พอร์ตดีฟายไรต์
 โทร: +66 81 585 8486
 อีเมล: mookdapa.yangyuenpradorn@fortifyrights.org
 ทวิตเตอร์: @mdpyy

เอมี สมิธ, ผู้อำนวยการบริหาร, พอร์ตดีฟายไรต์
 โทร: +66 87 795 5454
 อีเมล: amy.smith@fortifyrights.org
 ทวิตเตอร์: @AmyAlexSmith, @FortifyRights